

ВОЛОДИМИР ЯРОШЕНКО

БАЙКИ

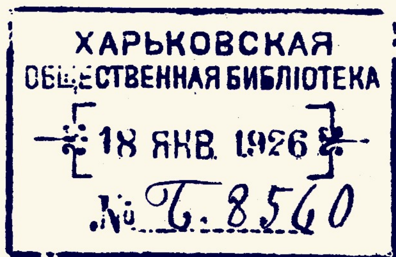

ВИ
СЯ
ВО
КИ
ІВ
Л. КОМЕНДАНТ

ВОЛОДИМИР ЯРОШЕНКО

БАЙКИ

ВИДАННЯ ДРУГЕ.

КИЇВ—1926

Укрголовліт № 16395 (11624) Зам. 180—5000

Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня, вул. Леніна 19

Без передмови.

І попросила передмова
У автора байок ціх слова—
— «Куценька я та шита ликом,
Дай слова, будь ти чоловіком:
Бо то не твір,—без передмови,
Бо то не зерно,—без полови!..»
Та автор хитро посміхнувся,
Від передмови одмахнувся,
Бо зна цю тітку язикату,
Брехливу, в'їдливу, носату,
Що себе хвалить, инших лає
І, наче жовч, струмком збігає...
Не помирився, одним словом,
І твір пуска—без передмови!..

Гній та вівсянка.

Стояв стіжок соломи,
А поруч—купа гною,
І трохи посварились
Сусіди між собою.
Солома остюком до гною шелестіла:
— «От вип'явся смердючий тут без діла!
Ні з тебе користи, ні втіхи, ні розваги
Нікому в світі:
Смердиш, паруєш, мов несамовитий,—
Благо,
Що в акурат мені під ніс.
І що за клятий біс
Родив тебе таким смердючим,
Устюбським, сучим,
Уредним гноєм?
А я, вівсяна та пахуча,
Не знаю, навіть, як смердять хазяйчині онучі,
І змушена—за що така наруга?—
Винюхувати свинство це і день, і другий!»
Та гній у відповідь соломі прокректав:
— «Покинь цю філософію к чортам,
Моя голубко,
Держись землі і то держися цупко,
Не сновиґай у небесах.
Солома ти з яринного вівса,

А я, сестрице, сам з озимої пшениці,
Що йде не коням в дуб, а лиш на паляниці.

А доля в нас одна—
Нарешті стати гноєм.
І, думаєш, погана доля ця?
— Ні з якого кінця!

Ти глянь, смердючого, мене як береже хазяїн,
Сільський куркуль, павук, зажера й каїн,
Бо зна, що вивезе мене на поле,
Пшеницею засіє і прополе—
І жовтим золотом засипле в закрома.
Журись про те, кума,
Що ми ще й досі
Не в тих руках, що голі й босі
Працюють цілий вік
Мозолями своїми,
І темрява живе ще поміж ними:
Бо гони ще малі, поля іще вузенькі,
Бо не косарка гра, а ще коса дзеленька.
Але коли межа ставатиме все вужча,—
Тоді, голубко, я...
— Я засмерджу ще дужче!..»

Данилова криниця

Розташувався наш куток в селі,
На самому, що ні на є, шпилі—
Химера дурневі лиш може затесаться
Там до водиці докопаться.
    І мусить люд поневірятьcя,
    Ходить в далекий яр по воду
    — В самісіньке село:
    Криниці зроду
    Там і заводу
      Не було...
Чи так ніколи вже й не буде?..

Одного ранку бачуть люди,
Як взявся дід Данило
За непутяще діло:
З своїм найменшим сином
Почав копать криницю...
(Все'дно, що йнять синицю
    в глека)
І всяк тобі кумека:
—«Шукає гроші... клад копа!..
Ти глянь, які у нього заступа?!
Він запозичив їх у ворожбита...»
А Степчина Улита
Так бачила на власні очі,
Як ніс Данило опівночі

До відьми на посвяту
Ці заступи прокляті—
        Уночі,
Хугукали сичі...
Мемекала вівця...
І инше... без кінця!
        Данило дід мовчав,
        Данило дід копав,
        Данило щось та знав...
Нарешті, у жнива, в суботу
        Водиця заблищала,
        Одразу—мало, мало...
        А потім, як зпід плоту!
В неділю все село зібралось,
І заглядало й дивувалось,
А Степчина Улита—
Всі шаплики й корита
По вінця наносила:
      — «А, ну нечиста сила
        Не пустить більш води,
        То знов у яр ходи?!.»
        І зветься та криниця —
        — «Данилова криниця»...

Отак і нам годиться:
Попрацювати й на громаду часом,
Та менше уважать на бабські ляси,
Довести, що терпіння, воля й труд
Все переможуть, перетруть!..

Майстер.

Омелькові порвався міх—
Омелько Гак—коваль,
Кому від того смі-хі-хі-х,
Гакові-ж збитки, жаль:
Роботи саме—аж по лікті,
— Робота золота...
«Схожу лиш я до майстра Киктя,
Хай прийде, залата...»
Приходить ось і шорник Кикоть,
Приладив окуляри вмить
Та й каже: «Нащо було кликать?
Нема чого робить:
За смик не треба було смикать,
А повагом водить!
Цю дірку залатать неможна,
Нехай хоч золоте,
Тут шило не піде сапожне
І дратва не піде!
Французький ключ,
Бельгійську швайку,
Шевський сургуч,
Німецьку гайку
Тут треба неодмінно мать,
Щоб, значить, дірку залатать,
А без показаного всього
Не буде, братіку, нічого!..»

На лоба окуляри склав
І з кузні «майстер» почвалав.
Омелько буркнув: «Тобі й раз!
— Не майстер ти, а свинопас!!»
І став Омелько з того всього
Латати міха сам свойого:
Товстої дратви насукав,
Ременю клапоть одшукав
І вмить, щоб знали, залатав
Ковальського свого він міха,
Без зайвих слів, спокійно, тихо...

Отак лякали й нас «майстри»,
Що нам, мовляли, не звести,
Не збудувати Раддержави,
Та й—набрехали підлі ґави,
Бо що-ж ми бачимо тепер?
— Що без «майстрів» ото таких
І наш Коваль СРСР
Живе—і проживе без них.
Порад ні в кого не пита,
А знай собі «міхи» лата...

■

Приблуда.

До Швореня Данила
Приблудила
З якогось иншого села
Чужа кобила,
А приблудила просто в шкоду:
Об'їла гичку, мішанку звела
І задоволено на буряках лягла
Серед городу.
Такі прикмети:
— Розкраяна губа; незнаного заводу;
ряба; чотирі годи; грива гніда; хвостом
чимала; сама худа...
На сході порішили:
«Доки хазяїн доведе права,
Поставити її у Швореня Данила
На роботі;
Поневже буряки йому звела
І мішанку потолочила,
Хай одробляє в поті...»
Данило Шворень аж зрадів:
— «А як-же! Де ви бачили?—своя
скотина
До біса всякої роботи!...»
Як біля рідної дитини,
Біля приблудної шкапини
Йому клопоту...

Він гички їй, він їй отави,
Він січки й иншої приправи,
Він чеше гриву, запліта хвоста,
— Приблуда та—
Та вже не та!..
Аж ось у понеділок—до роботи:
Приблуда весело в оглоблі стала,
Аж сокорила, доки запрягали,
Але... не вирушала за ворота:
Ні тпру, ні ну!
Її й просили, і лупили,
Аж до сімнацятого поту,
І лаяли, й стидали,
— Приблула не рушала...
Данило випряг і в ворота пхнув:
— «Іди під три чорти,
Хоч-би й до плоту,
Вже є скоти,
Але такого скоту
Я ще не бачив і не чув!..»

І проміж нас чимало є приблуд:
Радянська влада їх пригріла,
Нагодувала, напоїла,
Простила шкоду, як собаці,
І, врешті, вимагає праці,
Але й вони не рушать за ворота,
Паскудять світ та брехні шиють.
Пора-б і їх ось за таку роботу
Потурить в шию...

Віл та вода.

Раз віл прийшов до повного корита
І, замість пить, пустив на воду слини,
Щоб там навмисне,—ні,
А так от, з апетиту,
Тоненьку ниточку,
Тонку, як павутина,—
Він, власне, і прийшов не стільки пити,
Як щоб заглянуть на свою поважну вроду—
В коритню воду.
(Химери є не тільки, що в панів,
А і в сільських волів...)
Образилась вода і мовила з корита:
— «Ей, рило ти, заслинене, невмите,
Чмана лупата, зло широкороте,
Хіба тебе на воду чисту?
— В брудне тебе загнать болото
По саме черево,
Чотирьохнога,
Гадюка круторога,
Ти гад од віку
І нащадок гада!..»
— «То й правда!—Я таки мужик,
Мужик і спереду і ззаду...»
Їй віл одрік:
— «Проте, у лайці, вас не перелаю, пані,
Але, коли вже ви в корито вляні,

З якого п'ю і пив я звіку-зроду,
То тут нема вже вам ніякої поради...»
І—випив воду.

Водиця та—такі інтелігенти,
З учителів, кооператорів, студентів,
Які не знають, що поїть вола—
Це їх задача,—
Бо віл працює і на них ледачих,
А більш шукають у вола «ясної вроди»
«Шляхетности» та «чистої породи»...
Та—їм—біда:
Вони кінчають так, як та вода!

■

Дід Панас.

Громаді подано було таку от справку
Од куркулів:
— «Учитель наш
Щось про комуну нявка
І, взагалі, ні те, ні се...
Нехай улітку нам отару він пасе,
Бо платимо-ж йому за рік,
А влітку він не учить...»
Сказав «розумний чоловік»
Куркуль Давид Онуча.
Подумала громада всяк
І так, і сяк,—
Наприкінці рішила:
«Поменше говорить,—побільше діла!
Нарешті, вийшов дід Панас
І мовив «люди!
То що це буде?
А може доручили-б ми
Попам, дякам—
І по письму святому «пастухам»—
Пасти отару приходську
Й скотську,
А вчителям
Вручає Комнезам
Отару **громадську!**..»
Поставив дід Панас

Таку-от заковику,
Як добрі підківки
На добрих черевиках...
— «А щоб багатії не плакали багато,—
Додав Панас Петрович Чаплія—
— То людськую отару буду пасти я,
Причім—без плати»!
Довів,
І сів.

Скажу я небагато:—
Щоб більше нам Панасів,
Та менше свинопасів.

Телефон.

До Виконкому сторожем Мешелика взяли...
Старанно дід почав сторожувати:
З столів папери позмітав,
Ганчіркою ізмив столи,
Підмів —і вклався спати.
Коли це:
— «дзень-дзелень!...»
(—«А щоб тебе скрутило!
Чи це ще спать не час,
Нечистая ти сило?»)
Мешелик з лави скік
І в телефонну будку рік:
— «Чи день, чи ніч, чи літо, чи зима,
Тобі, дзвонарику, пори нема!
Чи ці дзвінки, які чумацькі казани,
Що в них і день, і ніч дзвони собі й дзвони?
У Волости нікого вже нема,
То нащо-ж калатати?!
І він уклався знову спати
На тверду лаву...
Але дзвонар ловив, як видко, ґави,
Що дідового слова не дочув
Та й знов крутнув:
— «А, діду, дзень-дзелень!...»
(—«А руки-б тобі в корч! А, келеп тобі
в пень!

— Дзвонить його нечиста сила пхає...)
— Товаришу який! Чи може—господін,
У Волости, їй-бо, нікого вже немає—
Нащо-ж на зло крутить?...
(Не сукин-же ти син!?)»
І знов дідок посунув ноги
Під сірячину вбогу...
Але він спокою не мав;
«Дзвонар»—вже втретє калатав:
«—А дзень, діду, дзелень!
— Який сьогодні день?..»
Тепер Мешелик не кричав
Він без гарячки встав
Ганчірку мокру взяв,
І на дзвінки поклав...
— «Тепер крути, гони,
Дзвони, тепер, дзвони!...»
Пішов і ліг.
Те писар підстеріг
І зняв на другий день Мешелика на сміх...
— Але свобідно-б міг
Замість глумити,
Старого діда научити,
Як в телефон той говорить:
Куди кричать, а що крутить...

Багато в нас таких бува,
Що в них розумна голова,
Вони письменні, вчені ґулі,
А темним всюди сучать дулі!

«Добра Хима».

Ішов Терешко до Юхима
Нащот артілі,
Що та як?
Аж зирк:—а на Сельбуді—Хима
Ще й Добра—
Виведено так.

Хоч був в Лікнепі цілу зиму,
Проте Терешко не сгулив:
Нащо це, справді, бабу Химу
Сельбуд по йменню тут навів?
Ну, є в селі в нас Добра Хима,
На карти кида, зна шептать,
Але, по моєму, на хріна
Про ню так здорово писать?!
Знизнув плечем, повів бровою,
Крізь зуби чвіркнув:
— «Ну, діла!
Гляди, на осінь головою
Ще баба стане для села?!
Та вже як буде, так и буде—
Денікин рвав нас, скуб поляк,
Та й то терпіли бідні люди,
А це вже вигерпіть —
пустяк!...»
Прийшов Терешко до Юхима

Юхим: «Здоров, ну як діла?»
А він: «Чи чув про Добру Химу,
Якої слави зажила!»
— «А ну, якої може двоє
На старість бабі дідько дасть?»
— «Ну, не шуткуй, брат Баба з боєм
Бере совітську нашу власть!
Там, над Сельбудом вже й плаката,
Така, як ряднище, висить,
Та все про неї, язикату,
Про Химу Добру щось твердить...»
По долу як не покотився
Юхим од реготу:

«Ха - ха!...
Чи ти, Терешку, не сказився,
Доводиш тільки до сміха!
Та то-ж, брат, дуже важна штука,
І баба Хима сторона:
Це Доброхім, про газ наука,
Тягає, брат, як цебер з дна.
Не ходиш, голубе, на збори,
Не знаєш,—що, куди і як,
А потім, як той вовк з обори,
Переганяєш переляк.
Нащот газети не подбаєш,
Її не бачиш, не читаєш,
А потім вернеш все на купу:
І бабу Химу, й Доброхім,
Отак ми, брат, звиняй, як ступи,
Живем собі, живем і мрем».

Садовник німець Шпек.

Рябишенків Левко заліз у панський сад,
Де доспівав якраз французький виноград:
Він китиць нахoвав у пазуху, в кишені,
Ще й повно начухрав, злодюга, в голі
жмені.
А далі,
—тільки шасть!
Як блискавка, за мур
Присів—і ні мур-мур!..
Марнує дорогий французький виноград
Та розгляда в діру чудовий панський сад.
Аж ось летить таке,
Таке собі й сяке:
Похоже на «ме-ке...»
Цапина борода
На масть жовто-руда,
Рябі на нім штани
І кий із бузини...
— Садовник німець—Шпек:
Виходить справа «дрек»!...
Та німець вчений був
Про бійку і не чув
Докір словами вів,
Як тільки, охляп, вмів:
— «Машельник ти!
Ти некультурни азіят,

Ти русіше швіня!
Нащо тобі французьки віноград,
Як сідель без коня?!
Він ще селени,
Як на стайні дах,
А ось де спіли, смашні, як малин.
Чому не рвав ти ці?!
Ти рвав французьки,
Ах!
Рассукін же ти син!!»

Левко, видать, не з халуїв,
Що на французький напосів:
— «Як, дума, я його сажав,
Викохував і поливав,
Робив поденно...
Що й казать!
— Мені не гріх і скоштувать?!

Живи своїм умом.

Лежала раз овечка,
На вовну куца,
Бо стрижена,
Лежала та овечка
У саму спеку
На вигоні.
Ішла повз неї качка,
Така боката,
На став, на воду,
І підняла носата
Дурну овечку
На глум, та й годі!..

— «Фу! Душно... Сонце, наче жар.
Чого тобі на спечищі качаться?
— Он, бач, вівчар
Сидить у холодку і чуха спину,
А з тебе лій тече... Лиха година!
Чи тобі холодно? Чи як?!
Чи що за знак?!
Ходім купаться»...
Підбурили вівцю лихі слова.
А у вівці — не тільки хвіст,
А куца й голова:
— «Ой, хочу я купаться, хочу, хочу!
Та кумпанйона біг мені не слав,—

Ходім мерщій, голубочко, на став
      Купаться!...»
Пішли... А став крутоберегий
І з берегу глибок.....
Уперлася вівця ногами
І лупить ока...
А качка, тігка язиката,
Вже знов глузує.
Вівця те чує,
Вівці тим словом серце ріже...
   — «Постій-же»!...
Розбіглася вівця та й
— Плиг у воду!..
На глум, та й годі,
   На страту,—
В угоду качці язикатій!..
І, може чули?
— Овечка потонула...

Є на селі ще овечок чимало:
Для них чужі слова, що «хліб та сало»
І на недобре діло наверга.
Вже, звісно, язиката,
Вся куркульня носата;
А комнезам не розчолопа справи
Та і плигає часом ґава—
Прямісінько із кручі в воду:
І має збитки, навіть страту,
Як нерозважлива вівця та!...

Точило.

Мусій купив у городі точило,
Вірніш, Мусій купить точило мусів,
Бо, як нагостриш брусом швайку, шило,
То вже сокири не наточиш брусом.
Із воза зняв Мусій струмента,
Установив коло порога
І вимага уже «патента»
Першорозрядного від нього:
— «Андрійку, на, крути за ручку!
Сокиру принеси, Захарку»!...
Аж припіка Мусія в пучку,
— Точило ходить шпарко...
Упріло зморене хлоп'ятко,
І батька порохом укрило...
— Хіба-ж це камінь?—Це горнятко!
Чортам у зуби це точило!!
Нарешті вигукнув Мусій —
Пропали гроші! —
Воно-ж не точить, а порошить!!
Попам у церкву-б за кадило
Послать це чортове точило»!...
— «Татуню! Ба! Забулись ви води
Налить в корито,—осюди»!...
І Санька пальцем тицнула в корито...
— «Тю! Громом тебе вбито!

А й справді, не налив на радощах, дурило,
Та й ремствую з гарячки на точило»!..

Частенько з нами теж бува,
Що вихрювата голова
Не змитикує згаряча
Та, знай, руба мерщій з-плеча...

Наука.

Усім відомо, що за птиця
Куркуль Омелько Бараниця.
А це щось трапилося з ним,
З цим вовкулакою старим:
Закликав він Оврама
Сусіда—комнезама
До себе на обід...
Усе—як слід:
На покуті сідали,
Пили і заїдали,
Брехали, як уміли,
Аж поки—поп'яніли...
Давай тоді мій Бараниця
Перед Оврамом гонориться:
— «Чи пам'ятаєш ти, Овраме,
Рознепутящий комнезаме,
Які були у мене коні,
Які наритники, супоні,
Як доглядав я свої свині,
— Старанніше, ніж господиню!
Який порядок був на стайні,
Вже-ж не такий, як у «Читальні»?
Ходила біля мого скоту
Вся ваша латана голота,
Та і тепер, до речі мова,—
Ви всі для мене—тьфу—полова!

— У мене все, у вас нічого,
Крім голодранства світового.
Проте, покликав я сьогодня,
Ти, комнезамська твоя бодня,
Тебе до столу...
Як ти їв?
— Ти пер, ти лопав, аж цапів,
Ти мазав масло, наче глину,
Ти пив настойку з апельцину,
Хіба ти пив?—Ти дув, як бик,
І шпаргу жер, мов той часник!
Тобі я й слова не казав,
Проте ти землю одібрав,
У мене одібрав, ледащо,
За нюх табаки, хто зна й за-що?
Ще й «лишками» назвав, пся-вір,
— Босяцький «землемір»!..

Ото, Овраме, май науку
І по зубам угадуй щуку:
Вже, як куркуль веде до страви,
То значить, брат, погана справа...
Та й комнезам за кумпанейство це
Щоб не зайняв бува тебе:
«А геть від нас такий, „цабе“!..»
— Гарнесеньким дубцем...

Молебінь.

Надвечір спека трохи спала...
Баби коромисла побрали,
Пішли на беріг брати воду,
Щоб поливати огороди.
А це вже дуже добре знати,
Не то старому, а й малому.
Не то розумному—дурному,
Що мало радости у тому,
Щоб, значить, поливати...
Води Секлета не носила,
Городини не поливала,
Біля перѐвозу стояла
Та до сусідок гомоніла,
Узявшись в боки:
    — «Ей, ви, сороки,
    Ей, молодиці,
Не жалко, бачу я, водиці
    Вам?
Щиріш молитись богу треба,
А він дощі посіє з неба
Він, милосердний, нам.
«Молебня» піп одправив Никій
І завтра піде дощ великий,
Нащо-ж вам господа звірять?
Нащо капусту поливать?»
Сміялися баби-сороки:

— «Стій, жди, Секлето, взявшись в боки,
Дурних чимало в світі є,
Нехай їм бог город поллє,
А ми поллєм собі самі,
Такі вже ми... безбожні ми!»
Стояла спека кілька день,
В Секлети вигоріли в-пень
Капуста, морква, буряки,
І давсь «молебінь» їй в знаки...
А у сусідок зеленіло,
Цвіло, росло, жовтіло, спіло,
Бо бог городи їх минав
І, як що, може, й поливав,
То поливав—слізьми гіркими...

Секлето ти... Ще раз Секлето!
На світі є книжки, газети,
І щоб город твій зеленів,
Послухай їх, а не попів.

■

Злодії.

— «Держіть її, держіть!
Ловіть її, ловіть»!..
— Кого це? Що це? За що?
— Мишу,
Злодюгу і ледащо!
І всяке ледве дише,
Та цілиться на мишу.
Біля дверей стовбичило хлоп'ятко
Тай цапнуло за хвостик мишенятко.

Прикащик, пробі, аж зрадів:
— На-ж, сопляку, тобі цукерку
Та подавай сюди мизерку
Для суду, для допросу...
І, за хвоста піднявши мишу аж до носа,
Прикащик більш до люду, як до миші,
вдався,
Так наче-б сповідався,
Як кіт, по шкоді:

— От бачте, люди добрі:
Прикащик наш падлєц,
Прикащик, кажуть, злодій,
У нього вічна „всушка“ хліба
Так, ніби
Він яка німецька пушка,

Що може враз зажерти зо-сто пуд,
А тут тепер сами ви свідки,
Звідки
Береться всушка та розтруска.
Давайте, акт складем на цю злодюжку,
Та й об земельний її суд!“

Але забилось на хвості
Зрадливе мишенятко
І на оглоблі просто наверта:
І— «То ні-чорта,
Що я ще молоде!
Проте,
Я правду буду класти
—«на лопатки»,
Кажи:
— Я ухналі ковтало?
Мальована, з брязчалом,
Мені здалась дуга?
Чи чоботи нові,
То може я купила?
Чи дев‘ять пар завіс
То може я зточила?
Чого ж мовчиш?
Кажи!
А потім акт пиши!

—

Цікаво й нам було-б дізнаться,
А де-ж ревізія гуляє,
Що злодій злодія «взуває»
І то, як посваряться.
А що, як тихо та без сварки,
Усі прибутки та приварки
Танцюють «гопки» із крамниці,
Як ті веселі молодиці?!
Чи нам, аби тільки дивиться,
Чекати грому та хреститься?!

Барометр.

Демедь удосвіта ще встав,
Кісся оглянув, косу наклепав,
Мантачку застромив за очкура
І поспішав уже з двора
Косити сіно на луку,—
Та чорт підніс як раз Луку,
Сусіда-дурня і ледащо
Мов за напасть. Ну хто зна й нащо?!
Лука допіречку що встав,
Ні морду мив, ні очі продирав,
Кудлатого нагадував ведмедя
І так озвався до Демедя:
— На косовицю? Так-таки...
Це харашо, для... толоки,
А щоб для сіна,—так не дуже...
— «Чого»?
　　— «Бо дощ уструже,
　　У мене є такі знаки:
　　Спина болить, ноги крутить, поперек
　　лама, тіло свербить, печінки трусить,
　　мороз пройма:—
Це все на дощ такі прикмети...»
— «Але-ж на небі хмар нема?»
— «Дарма, браток, все це дарма!
Хоч я не вчивсь у «Вирситеті»,
Та хай пойме мене кіндра,

Як дощ не вструже, як з відра:
Річки тектимуть на дорогу,
Повірь, Демедю! Їй-же богу!
Не йди косить. Пропаща та трава,
Що викосиш, нещасна голова!..»
Демедь потилицю почухав,
Але Луки таки послухав
І не косив, дощу злякавсь
Та день великий протинявсь
Без діла-справи по дворі
І злість зганяв на дітворі.

Сміялось чи не все село:
Дощу ще з тиждень не було!

«Зелений змій».

Комунізм це Радянська
Влада плюс електрифікація.

Ленін.

Жив, був,
(Не тільки був,
А й самогон ще дув!)
В однім селі «побірник» влади
Хто?
— Голова сільради.
А поруч, на вальцовому млині,
Як жук у купині,
Біля динами «спец» другий крутився
І випивав на зло «нечистій сатані»,
(Це фабзавкомові),
Аж млин йому хилився.
І от зійшлись вони одного разу
(Вже не скажу—на Петра чи на
Спаса)
У голови, по случаю святок.
Ось про електрику, про ток
Завів механик довгу мову,
А голова—про постанови.
Сиділи. Гомоніли.
Поп'яніли...

А далі Голова себе по лобі:
«Стій,
приятелю ти мій!
Та знаєш, що ми вдвох з тобою означаєм?
Давай лиш я тобі з брошури прочитаю...
Подай, Горпино, нам оту літературу,
Що вчора з города привіз я для...
культури.
Ось...
осьдечки...
читай,
Та добре розбирай:
Радянська Влада—я. **Електрика**—це ти.
А вкупі, брате мій,
— Ми чиста є **комуна**,
І проти нас тепер «Район» вже не посуне,
Бо це вже не «Район» —(куди там!) **Ленін**
пише.
Тепер, Райвиконком, прохажувайся
тихше!
Тепер ми можем двох таку вчинити
бучу,
Як хлопці з Всеобучу...
— Приятель дорогий, товаришу! - краса...
У тебе голова працює, як динама...
Ходім, розкриєм всім на нас сліпі глаза,
Хай знають, хто ми є..
(Таку, сяку їх маму!..)
Радянська Влада—**ти,**
Електрика це—**я,**
А вдвох—**комуна ми,**

Культшефство, навіть «змичка»,—
І будем морду бить, і вікна будем бить,
А потім підем спать в «сельбудку» під
кисличку».

На жаль, частенько ще бува,
Що мудрі, золоті слова
Перепаскудять, пересучать,
На шмат ганчірки, на онучу...
Такий бо наслідок сумний
Лишає нам «Зелений змій».

■

Не починай з хвоста.

До одного хазяїна пристала сука,
Не пес, а лодир,
Чиста тобі мука,
Біда та й годі!
—І не загавка, знаєте, спроста,
Хоч наступай їй сміло
на хвоста...
Двора не стереже,
Ганяє по городу,
Мов навіжена все до псівірже
Та тічку водить...
Плещуть люди,
Що діло буде,
Як одрубать по самі ті міста
Ледащові паскудного хвоста.
Бідний чоловік за сукою ганяв,
За хвіст паскуду йняв,
На дривотню хвіст клав,
Сокирою старою відтинав
По саме «годі»,
Щоб не було і згадки у заводі...
Але зажив їх сучий хвіст,
Зажив, як на собаці...
Хазяїн знову плаче:
—«Було раніш хоч хвіст паскуді
заважав,

Але я, дурень, їй і ту поміху
одрубав...
—Ганя тепер, як змій,
На твою голову, городе мій!..

Є приказка проста:
—Не починай з хвоста!

Тяжка хвороба.

— «Ох, ох мені!..—хазяїн стогне в хаті:
Це, певно, смерть вже йде по грішну душу...
Хоч наймит, Савку, ти, але я мушу,
Як сину рідному, тобі сказати:
Старий вже я, больний,—хазяйка—
та тим паче,
Дітей у нас нема...
І що лиш комнезам отут не розкулачив,
Кому я одпишу? Кому я передам?
Одненький ти у нас, як шворень той
у возі,
Як віник при порозі,
Підпора наша ти,
Не наймит—тільки син!
І на худобу всю,
По смерті скорій нашій,
Хазяїн ти один!..
А смерть моя?—Гай, гай!
Загостреним залізом
Вже почина торкать.
Працюй-же, приробляй,
А я на піч полізу
Та буду смерти ждать...»
Савко сльозу з очей обтер,
— Куркуль за малим що не вмер...

Проходить рік. Савко працює.
Хазяїн стогне, смерти жде,
А часом, як не затанцює,
Як Савка з хати піде де.
Червона морда, мов барило,
Все пухне, пухне, аж двигтить...
— «Працюй, Савко, працюй, дурило,
Працюй, всесвітні наймити!»
Аж трапилося таки лихо
Із вельми мудрим куркулем:
Батрацький комітет із-тиха
Накрив куркулика кулем.
— «А стій! Не руш! Бо по закону
Для праці вісім є годин,
Він за твою робив персону,
Так заплати, розсучий син!
А цю твою тяжку хоробу.
Ти будеш згадувать до гробу!!»

Закон, що дба про наймитів,
Тяжка хороба куркулів.
Радянська влада — смерть для них,
Життя для гноблених усіх!..

Сім раз одмір, а раз одріж.

Карпо щось коло воза майстрував
Та якось пальця й надрубав.
Ну, щоб було промить одразу
Та й зав'язать—хіба це штука?
Так ні!—Карпо наш далі цюка,
Мов та дитина, для показу...
Казала й Ганна—«Зав'яжи...»
А він їй в слід:—«Кажи, кажи,
Ще може й доктора покликать,
А взавтра до аптеки їхать,
А там в больницю—на жнива?
—Розумна в тебе голова,
Така якраз, щоб тільки слухать!..»
— На другий день...
—а-ну він дмухать
На пальця, що вогнем горить
І вже-ж болить, болить, болить...
На третій був Карпо в Дейнеки,
У фершала, що все кумека...
На чвертий їздив до аптеки,
На п'ятий... шостий..
—був він скрізь
Багато де чого одвіз.
Нарешті, доктор мовив: «Знай-це,
Вже треба одрізати пальця!..»
Карпо від того аж сцапів

І,—круть,—додому полетів.
Давай він кликати шептуху
Від чортова і божа духу.
— Рука запухла, почорніла,
Мов головешка обгоріла...
Карпо лежить і жде причастя
Та піп не йде якогось трясця?!
Приїхав доктор. Мертву руку
Обмацав, чимсь таким постукав
Та й каже:—«Треба одрізать,
Життя як-швидче рятувать...»
— «Теперечки я розумію...»
Карпо нарешті простогнав,
— «Мабуть инакше вже й не буде...
А то з нічого—тобі на!
Давай вам пальця враз під ніж:
Не даром кажуть добрі люди:
«Сім раз одмір, а раз одріж!..»

«Сім раз одмір, одріж лиш раз» —
Є давня приказка така,
Корисна не для вахлака
Якраз.

Индик.

На зібранні курок, гусок, качок,
индиків
Та иншої смашної птиці,
Згідно з наказом із столиці,
Обрали головою на пташиному дворі
Индика—
Відомого промовця і музику...
«Индики думають»—є приказка така,
— Вона і нашого обходить индика.
Обклав индик себе книжками
Відношеннями, печатками,
І резолюції старанно наклада,
— Без совісти, без чести, без
стида
— «Одмовить»... «Одхилить»...
«Одкласти»...
«Обслідувать. Мені докласти»...
Або замислиться, сидить, як пень
І так «продума» цілий день:
На запитання, на прохання, на заяву—
А ні-телень!..
Завів индик службовців цілу «пано-
раму»:
Є діти, підлітки, дівчата, мужі, дами,
Діди, баби, глухі, німі, каліки,
Підсліпуваті, гугні, недоріки,

Кирпаті, косі, капелюхі,
Довготелесі, куці, капловухі...
Є регістратори, конторщики, кур'єри,
Є діловоди, машиністки, фокстер'єри,
Завпідвідділами, відділами, столами,
Главбухи, просто бухи, діяграми,
Рахівники, статистики, завхази,
Є лісові, болотяні пролази,
Відкільсь з'явились сови і сичі,
— Нічні усім відомі «діячі»...
Діла киплять. Ділов не купа—бочка...
Одного разу приплелась до установи
квочка,
Звичайна, сільська, чесна працівниця,
І запиталася у регістраторки—
синиці:
— «А де тут можна бачить Голову?»
Синиця в дзиґлику, як на кілочку,
Крутнулась і рекла: «У-в-ву!
Наївна баба ти з села,
Сільська ти квочка!
Я рік працюю тут, а бачить Голови
не сподобилась,
А ти така швидка з'явилась?..»
— «Та, бачите, важливу маю справу...»
— «Так он, направо,
Бачиш двері, де зайшла:
— Туди і вийди! То назад дорога.
Рушай, кудлата, знову до села,
Та помолися богу,
Він помішник один у всіх ділах...»

Квочка промовила:
— «Куд-куд-кудах!..»
І рушила таки сірома до домівки,
Шукать «вікон» та вірить в чудеса...

Чи знайдуться, нарешті «небеса»,
Що приймуть индика в свої «гостинні» лона,
Цього «мисливця», голову-бурбона?!

■

Самовбивця.

У селі Срібному куркуль Василь Деркач прижив із наймичкою дитину. Загрожуючи убити Мотрю (так звали наймичку), змусив її брехати, що дитина ця від „москаля“ (червоноармійця). Нарешті, куркуль знахабнів до того, що вигнав Мотрю з двору. Жінвідділ притяг куркуля до суду. На суді куркуль заявив, що все це не що инше, як **„сон сивої кобили“**, і що все Мотря видумує. Але суд присудив з куркуля на виховання дитини чимало грошей. Тоді куркуль розіграв самовбивство: він стрілявся з рушниці, та так недбало, що тільки поранив себе в ногу.

(*З допису*).

Ой, у лузі
Та ще й при березі
Кобила
Ходила
В тузі,
А на березі
Та ще й на попрузі,
А сам пан-хазяїн
На вітрі гойдався...

— «А, щоб ти ввірвався!..»
Просила кобила:
«І щоб тебе вбило
Об землю-сирицю
В зеленому лузі,—
Катюзі,
По заслузі!
(Хай сивій кобилі більше сон
не сниться!)
Уже-ж ти й топився,
Уже-ж і стрілявся,
А це на останнії
Хитрощі вдався—
Повісивсь за плечі
Та й «гойди» справляєш,
За дурну, до речи,
Яку мене маєш?
Хіба я робила,—
Я мучилась в нього,
У цього басила,
У чорта старого?
А потім ще й вигнав
З лошам, зарізяка,
За сині ворота,
Погана собака!
А нині, як діло
Добралося суду,
Повісивсь за плечі?
— Урвися-ж, Іудо!..»

Частенько буває, що шкурники й ланці
Закачують «драми» такі, що куди!
　　У ложці готовий втопитись води,
　　Або подавитися пальцем.
Не варто-ж на їхні «тіятри» зважать:
Куркуль не жалів пролетарки,
　　Як треба компреса—компрес йому
　　　　　　　　　　　　　　дать,
　　А треба припарки—припарку...

Попівський елемент.

Державмлина сількомнезам
В селі Куречі Жмені,
Там не якого парового,—
З одним поставом, водяного,
Як кажуть—по кишені.
Аж ось од господа святого,
Ні з того гаспида, ні з сього,
Насунула на млин біда,
А саме:
весняна вода
Благеньку греблю просмоктала
Та й весело заґолґотала
По той бік плоту:
—«Голото!
Гляди,
Ось тане сніг, рушає лід,
Од греблі зникне навіть слід,
І буде прірва, замість плоту.
Латай,
Гати,
Голото!..»
Ой, ой, біда,
Це-ж не яка, а весняна вода,
Що рве, що крутить, розмива...
За голову схопився Голова
Сількомнезаму

І—з пиріжками та пляшками
Він гулькнув за попову браму:
—«Ну, батюшко, допоможіть,
Біжіть, що треба, одслужіть,
Про щезновеніє потопу,
Бо сход мене живцем ізлопа,
Як греблю рознесе вода! .»
—«Ну да, ну да!»
Присогласилася попова борода:
—«І буде защо,
Бо був-би дурнем і ледащом,
Невірою-б страшним ти був,
Щоб в лихо бога обминув...»
І... випивши за бога,
Взяли хреста святого,
Кадило та кропило,
Дячка ще на придачу,
Та й рушили святе робити діло
Хильцем до греблі, як туман,
П'янюги ці ледачі:
Найперший—піп Кабан,
За ним цапком руденький дяк,
А з-заду Голова—дурак.
Ось, не дойшовши ще й до плоту,
Піп розпочав святу роботу:
—«Во Єордані!..»—затрубив
І на-бік рясу одхилив,
Обпершись об вербу суху...
—«Хо, хо, ху-ху. .»
Почулося по той бік плоту
—«Диви, он вийшла на роботу

«Святая Тройця»... Ну, й діла!
Була-б ця гребля попливла,
Щоб так на Голову поклались,
Та загатить не догадались,
Женім такого водиря
У церкву за паламаря!
Нам треба вимітлити вщент
Такий попівський елемент.

Вже як і що не говори,—
Є Голови—паламарі...
Ще й в комнезамі такий «туз»?
Ганьба яка, який конфуз!

■

Про сто відсотків.

Борода мотається
Над пивним барилом...
Аж упрів, старається
Пан-отець Гаврило
Підсвятити діло.
Та все свят-словами,
Наче гарбузами,
Глушить по долівці:

— «Вівці мої, вівці!..»
Та й знов: «Вівці, вівці!..»
А далі—ні слова...
— Ет, з цієї промови,
Як з козла старого,
Ні дійки...—Нічого!

Мнуться, труться люди:
— «Чи ще довго буде
Піп, як баба к позиву,
Солодить молозиво?!.»

Та один за Гапку,
А другий за шапку:
— «Ноги вже потерпли,
Вилітаймо з церкви...»
А піп в стелю очі,

Та таке тороче,
Та таке все з рота—
Ні в тин, ні в ворота.

В церкві вже ні духу,
А піп, наче мухи
Одганя руками,
Та тими словами,
Як пан снопа в'яже—
Нічого не скаже.
Сторож тут крутився—
Сам один лишився,
Плюнув, підступився
До попа з ключами:

—«Хай господь тут з вами,
Я-ж піду до хати
Киші підлатати,
А ви по кінцеві
(На цьому кільцеві
Всі ключі від храму,
От дверей та брами),
Вже замкніть, будь ласка,
Бо ця ваша казка,
Мабуть, без зав'язки.

Був я на докладі
На одній громаді.
Там учитель, к слову,
Теж держав промову
(На всі сто відсотків!)

Та все:
— «Сто відсотки,
Всіх відсотків сто!..

І хоч би вам хто
Знав, чого він хоче:
— «Голову мороче,
А єй-єй, мов п'яний.—
Жмем додому, Йване!..»

— В чім-же горе саме?—
Вчитель запитався,
А я й одчитався:

— Не лякай словами,
А балакай просто,
Так і так—не гостро:
Школа без помосту,—
Дров нема й колодки.
— Це-ж нам сором, люди!..

Гляди—й діло буде
На всі сто відсотків.

Самійло Булава.

По реместву—я швець
І знаю добре я,
Що чоботи старі,—то чоботи найкращі,
Дарма, що часом провіва вітрець
І пальці реготять,
Неначе зуби з пащі;
Але, не в тім-же справа, накінець,
— Це друзі звірені, трівкі і роботящі.

Гуде громада другий раз
І все по одному важнòму ділу:
Рішили перебрать Самійлу
      Булаву
І вибрать другого в Сільраду
      Голову...
      Чому?
Кому — тому, що він, мов, незаможний,
Кому — тому, що він харциз безбожний,
Кому — тому, що він «партєйний
                              комуніста».
Кому — тому, що в нього щось
                              «нечисто».

А буде новий Голова
Нові права,
Приймання діл, шукання броду,
І темна справа —
Шусть у воду!..
— Свирид?
— Набрид!
— Михайло?
— Спайло!
Тоді кого?
— Другого!

Аж виступив
Панас Петрович Чаплія:
— Ось, громадяни, вся порада вам моя, —
Я вже старий, безсилий чоловік,
— Пасу сільську отару,
І знаю я куркульські тари-бари:
— Він комуніст? Безбожник він?
Шукає лишків? Бунтар з 17-го року?..

А баби, —
Храмові сороки,
Розносять на хвостах
Оті наклепи,
А ми, хіба дурношелепі,
Що викинем Самійла Булаву
І виберем другого Голову?!
Він у партійних чоловік довірний
І наших інтересів сторож вірний.

Я вже старий, безсилий чоловік,
Пасу сільську отару,
Але, як сонце заступають хмари,
Так куркульня іде на Булаву;
Як дощ засохлу землю моче,
Так кожний незаможник хоче
Його за Голову...

ЗМІСТ.

Ціна 40 коп.

